

Mišljenje Hanfe vezano za postupanje po predlošku/scenariju sukladno Pravilniku o kvalifikacijama i kadrovskim uvjetima (NN 83/12)

Uvod

Hanfa je dana 12. ožujka 2020. godine donijela mišljenje vezano za usklađenost interne kvalifikacije s odredbama Pravilnika o kvalifikacijama i kadrovskim uvjetima za pružanje investicijskih usluga (NN 83/2018, dalje: Pravilnik o kvalifikacijama), a za koje procjenjuje da izravno utječe na korisnike financijskih usluga.

Zahtjev za mišljenjem

Mišljenje je zatražilo investicijsko društvo iz druge države članice Europske unije (EU investicijsko društvo) koje namjerava pružati svoje usluge trgovanja ugovorima za razlike (**CFD-ovima**) na području Republike Hrvatske putem vezanog zastupnika sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. EU investicijsko društvo namjerava koristiti iznimku iz članka 97. stavka 2. Zakona o tržištu kapitala (NN 65/18, 17/20, dalje: ZTK) na način da osigura internu edukaciju zaposlenika Društva koji nemaju potrebne priznate kvalifikacije, što bi trebalo zamijeniti obavezu društva da usluge na području Republike Hrvatske pružaju osobe koje nemaju priznate kvalifikacije odnosno položene ispite za brokerske poslove ili investicijsko savjetovanje.

Na temelju članka 15. točke 9. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga („Narodne novine“ br. 140/05 i 12/12) te članka 15. stavka 7. Pravilnika o kvalifikacijama, Hanfa je na zahtjev društva izdala mišljenje o usklađenosti interne kvalifikacije s odredbama Pravilnika.

Mišljenje Hanfe

Hanfa je u konkretnom slučaju zauzela stav da **nisu ispunjeni uvjeti donošenja i odobravanja obavljanja funkcije po predlošku i scenariju** prema članku 2. točki 6. i članku 10. Pravilnika o kvalifikacijama, da su obavljanje funkcije po scenariju i posljedično edukativni materijali za obuku zaposlenika **neusklađeni s Pravilnikom o kvalifikacijama** te da u odnosu na opisane usluge zaposlenici vezanog zastupnika **moraju imati priznate kvalifikacije** u smislu članka 127. stavka 3. ZTK.

Između ostalog, najvažniji razlog radi kojeg je Hanfa izdala ovakvo mišljenje je da scenarij nije strogo definiran, nema mehanizme koji osiguravaju da se ne postupa izvan njega te da je isti **predviđen u odnosu na CFD-ove, kompleksne financijske instrumente** podložne zabranama, uvjetima i ograničenjima koji se u dostavljenoj dokumentaciji ni na koji način ne uzimaju u obzir.

Naime, Hanfa je u nekoliko navrata upozoravala investicijsku javnost na rizike trgovanja navedenim financijskim instrumentima, upozoravajući da se radi o **kompleksnim financijskim instrumentima**.

Isto tako, Hanfa je 25. srpnja 2019. godine donijela **Odluku o trajnom ograničenju stavljanja na tržište, distribucije i prodaje ugovora za razlike (CFD-ova) malim ulagateljima** (NN 71/19) kojom se stavljanje na tržište, distribucija ili prodaja navedenih instrumenata malim ulagateljima ograničava na točno određene uvjete koji moraju biti kumulativno zadovoljeni.

Na tržištu Republike Hrvatske se malim ulagateljima mogu nuditi isključivo takvi instrumenti koji zadovoljavaju svim uvjetima iz navedene Odluke, te ako je u odnosu na njih pruženo upozorenje o riziku u skladu s Prilogom II predmetne Odluke.

Hanfa je podnositelju zahtjeva posebno ukazala i na okolnost da je sukladno odredbama ZTK, u svakom slučaju prodaje CFD-a, i to onoga čija prodaja nije zabranjena Odlukom Hanfe Društvo u obvezi napraviti **procjenu prikladnosti svakog pojedinog instrumenta za pojedinog ulagatelja**, na individualnoj osnovi. Obzirom da je člankom 10. stavkom 5. Pravilnika o kvalifikacijama propisano da se postupanje po predlošku/scenariju može odnositi na one financijske instrumente koje društvo ocijeni primjerenim odnosno prikladnim za klijenta, to se na ovako širokoj osnovi ne može utvrditi za CFD-e kao kompleksne instrumente koje se malim ulagateljima mogu nuditi samo pod strogo određenim uvjetima.

Hanfa slijedom navedenog mišljenja upozorava javnost da i pravna i fizička osoba koja na tržištu malim ulagateljima nudi kompleksne financijske instrumente poput CFD-ova mora imati odgovarajuće kvalifikacije i odobrenja.

Zakonske odredbe na temelju kojih je mišljenje doneseno

Odredbama članka 96. stavka 1. ZTK propisana je, između ostalog, obveza investicijskog društva koje pruža investicijske usluge da u svakom trenutku ima na raspolaganju dostatan broj osoba koje raspolažu potrebnim znanjima i kvalifikacijama koje osiguravaju postupanje u najboljem interesu klijenata, s obzirom na opseg poslovanja, usluge i aktivnosti koje obavlja i u odnosu na instrumente i/ili investicijske proizvode u odnosu na koje se usluge i aktivnosti obavljaju. Stavkom 2. istoga članka propisano je da takva znanja i kvalifikacije moraju imati zaposlenici investicijskog društva koji u ime ili za račun investicijskog društva, neovisno o organizacijskoj strukturi društva i radnom mjestu ili zaduženjima obavljaju sljedeće poslove:

1. informiraju ili sudjeluju u informiranju klijenata ili potencijalnih klijenata o financijskim instrumentima, investicijskim i pomoćnim uslugama društva ili klijente savjetuju u odnosu na usluge i aktivnosti društva, za što je Pravilnikom o kvalifikacijama propisana minimalna kvalifikacija „Ispit za informiranje o investicijskim proizvodima i uslugama“ koje provodi Hanfa,
2. izvršavaju ili prenose na izvršenje naloge klijenta, za što je Pravilnikom o kvalifikacijama propisana minimalna kvalifikacija „Ispit za obavljanje brokerskih poslova“ koje provodi Hanfa,
3. pružaju investicijske savjete klijentima ili donose investicijske odluke u sklopu usluge upravljanja portfeljima, za što je Pravilnikom o kvalifikacijama propisana minimalna kvalifikacija „Ispit za investicijsko savjetovanje“ koje provodi Hanfa.

Sukladno članku 127. ZTK, navedene kvalifikacije moraju imati i fizičke osobe u pravnoj osobi – vezanom zastupniku, a koje obavljaju poslove vezanog zastupnika kao što su promotivne aktivnosti vezane za usluge investicijskog društva, nudi usluge investicijskog društva potencijalnim klijentima, zaprima i prenosi naloge klijenata investicijskom društvu, plasira financijske instrumente ili savjetuje u vezi s financijskim instrumentima i uslugama koje investicijsko društvo nudi, primjereno poslovima koje vezani zastupnik obavlja.

Iznimno od navedene obveze da je za obavljanje navedenih poslova potrebna kvalifikacija priznata od strane Hanfe, člankom 97. stavkom 2. ZTK propisano je da te poslove mogu obavljati i osobe koje nemaju primjerenu kvalifikaciju ili radno iskustvo, ako su u odnosu na te osobe ispunjeni uvjeti propisani Pravilnikom o kvalifikacijama.

U tom smislu Hanfa je ocjenjivala jesu li ispunjeni uvjeti za postupanje po predlošku/scenariju bez priznatih kvalifikacija zaposlenika Društva.

Funkcija po predlošku/scenariju sukladno odredbi članka 2. točke 6. Pravilnika o kvalifikacijama je funkcija koja se obavlja **pod strogo određenim i ograničenim uvjetima** u skladu s propisanim predloškom postupanja (scenarijem) koje je donijelo i odobrilo društvo, bez mogućnosti obavljanja te funkcije izvan scenarija/predloška.

Člankom 10. stavkom 3. Pravilnika o kvalifikacijama propisano je da priznate kvalifikacije ne moraju imati osobe u odnosu na koje su ispunjeni posebni zahtjevi za postupanje po predlošku/scenariju, a koje kumulativno obuhvaćaju sljedeće:

- a. kriterije, scenarij/predložak i postupanje po istome **donijela je i odobrila osoba koja ima priznate kvalifikacije za obavljanje relevantne funkcije**
- b. društvo je osiguralo da su postupanja navedenih osoba **predmet internih kontrola**
- c. osoba koja postupa po predlošku/scenariju prošla je **prethodno odgovarajuću obuku** u organizaciji društva, a koja sadržajno odgovara potrebama obavljanja relevantne funkcije
- d. kada je to potrebno radi održavanja odgovarajuće razine znanja u odnosu na proizvod ili uslugu, **osoba koja postupa po predlošku/scenariju prošla je dodatne edukacije u svrhu održavanja odgovarajuće razine znanja** u odnosu na uslugu ili proizvod
- e. **društvo vodi odgovarajuće dokumentirane evidencije** kojima dokazuje da postupa u skladu s Pravilnikom te zahtjevima iz primjenjivih propisa.

Između ostalog, stavkom 5. članka 10. Pravilnika propisano je **da se postupanje po predlošku/scenariju može odnositi na one financijske instrumente koje društvo ocijeni primjerenim odnosno prikladnim za klijenta.**

Na kraju, člankom 15. Pravilnika o kvalifikacijama propisani su uvjeti za provođenje predmetne obuke, a stavkom 6. članka 15. propisano je da je Društvo Hanfi dužno podnijeti zahtjev za mišljenjem o usklađenosti interne kvalifikacije s odredbama Pravilnika.